

Beschrijving Kwaliteitscriteria

Versie juni 2008

Kwaliteitscriteria

1. **Theoretische onderbouwing:** de gedragsinterventie is gebaseerd op een analyse van het delictgedrag en een expliciet veranderingsmodel waarvan de werking wetenschappelijk is aangetoond.
2. **Selectie van justitiabelen:** het type justitiabele waarop de gedragsinterventie zich richt wordt duidelijk gespecificeerd en geselecteerd.
3. **Dynamische criminogene factoren en protectieve factoren:** de gedragsinterventie is gericht op het beïnvloeden van veranderbare risicofactoren en op protectieve factoren die samenhangen met het criminele gedrag.
4. **Effectieve (behandel)methoden:** er worden (behandel)methoden toegepast die aantoonbaar effectief of veelbelovend zijn.
5. **Vaardigheden:** de aanpak is mede gericht op het leren van praktische, sociale en probleemoplossende vaardigheden.
6. **Fasering, intensiteit en duur:** de intensiteit en duur van de gedragsinterventie sluiten aan bij de problematiek van de deelnemer.
7. **Betrokkenheid en motivatie:** betrokkenheid van de deelnemer bij de gedragsinterventie en motivatie voor deelname moeten worden bevorderd en gestimuleerd.
8. **Continuïteit:** er moeten duidelijke verbindingen zijn tussen de gedragsinterventie en de totale begeleiding van de justitiabele.
9. **Interventie-integriteit:** de gedragsinterventie wordt uitgevoerd zoals het bedoeld is.
10. **Evaluatie:** een doorlopende evaluatie geeft inzicht in de effectiviteit van de gedragsinterventie.

1. Theoretische onderbouwing

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

Theoretische handleiding

Het theoretische fundament van de (strafrechtelijke) gedragsinterventie is ten eerste gebaseerd op een analyse van het delictgedrag en van de mechanismen waardoor dit gedrag ontstaat, in stand wordt gehouden of wordt versterkt (verklaringsmodel). Hiervoor wordt een samenhangend theoretisch kader geschetst. In dit kader wordt – indien relevant – ook aandacht besteed aan andere criminogene factoren dan de factoren waarop de interventie zich richt. Zo kan het delictgedrag in een breder kader worden geplaatst. Tevens wordt een (globale) inschatting van het recidiverisico van het delictgedrag van de doelgroep van de interventie.

Ten tweede wordt een expliciet veranderingsmodel gekoppeld aan het verklaringsmodel. De werkzame bestanddelen van de gedragsinterventie moeten dus gerelateerd zijn aan dit verklaringsmodel. De werking van dit veranderingsmodel is wetenschappelijk onderbouwd.

In de beschrijving van de interventie wordt onder andere aandacht besteed aan de volgende punten:

- Wat is het delictgedrag waarop de gedragsinterventie zich richt, door welke criminogene factoren wordt dit gedrag veroorzaakt, in stand gehouden of versterkt en hoe werken deze op elkaar in (verklaringsmodel).
- Wat is de doelgroep van de interventie.
- Wat is het recidiverisico van de doelgroep.
- Wat is het veranderingsmodel waarop de gedragsinterventie is gebaseerd. Met andere woorden: hoe wordt het delictgedrag veranderd door de gedragsinterventie. Het veranderingsmodel grijpt aan op de analyse van het delictgedrag en de mechanismen die eraan ten grondslag liggen. Het veranderingsmodel is wetenschappelijk onderbouwd.
- Wat is de doelstelling van de interventie in termen van behandeldoelen (op korte termijn) en in termen van recidivevermindering (op langere termijn).
- Wat wordt er na elke fase in de gedragsinterventie bereikt (concrete doelen).
- Waarom wordt de doelstelling bereikt door juist deze combinatie van doelen en methoden voor deze doelgroep.
- Wanneer een theoretisch concept of wetenschappelijk bewijs voor de werking van een gedragsinterventie onvolledig is of vooralsnog ontbreekt (bijvoorbeeld bij nieuw ontwikkelde gedragsinterventies), dan wordt het veranderingsmodel aangegeven in de vorm van waarschijnlijke hypothesen.

2. Selectie van de justitiabelen

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Theoretische handleiding*: beschrijving en onderbouwing van de selectiecriteria en contra-indicaties
- *Managementhandleiding*: beschrijving van selectie-instrumenten, afbreekwaarden (cut-off waarden), benodigde deskundigheid, selectieprocedures.

Met het oog op een effectieve werking van de gedragsinterventie is het belangrijk dat de juiste deelnemers worden geselecteerd. Er wordt daarom aangegeven voor welk type delinquenten de interventie is bedoeld en ook het type delinquenten bij wie de betreffende interventie niet moet worden aangeboden (contra-indicaties). Dit betekent dat voorafgaand aan het aanbieden van een gedragsinterventie een goede diagnose wordt gesteld. Voorwaarden voor deelname of uitsluiting dienen duidelijk te worden omschreven en onderbouwd. Deze in- en exclusiecriteria hangen nauw samen met de volgende elementen:

- de analyse van het delictgedrag en het verklaringsmodel (criterium 1)
- de leerstijl en andere eigenschappen van de deelnemers (responsiviteit). Onder leerstijl wordt verstaan het onderscheid tussen leren via denken (beroep op cognitieve vermogens) of leren door te doen (inslijten van gedragspatronen door ze steeds te herhalen). Dit is van belang zijn voor de aard en de vorm van behandelmethode (criterium 4 en criterium 6),
- motivatie en betrokkenheid van de deelnemers (criterium 7). Wanneer 'onvoldoende motivatie' een exclusie criterium is, dan dient dit te worden onderbouwd.

Van belang voor dit criterium is tevens de manier waarop de selectieprocedure is georganiseerd en welke selectie-instrumenten daarbij worden gebruikt. Bij voorkeur worden selectie-instrumenten toegepast waarvan de validiteit en betrouwbaarheid wetenschappelijk is aangetoond. De keuze voor de toepassing van selectie-instrumenten wordt dan ook onderbouwd.

In de beschrijving van de interventie wordt onder andere aandacht besteed aan de volgende punten:

- Welke criteria zijn van toepassing om deel te nemen aan deze gedragsinterventie. Daarbij wordt in ieder geval aandacht gegeven aan:
 - de aard van het delictgedrag dat door de gedragsinterventie zal worden aangepakt,
 - de aanwezigheid van criminogene factoren bij de justitiabele
 - de hoogte van recidiverisico,
 - de leerstijl van de doelgroep (de manier waarop de betrokkenen worden verondersteld te leren). Het gaat er hierbij om dat wordt aangegeven voor welke type leerstijl(en) de gedragsinterventie toepasbaar is en hoe de selectie op dit punt plaatsvindt.

- de motivatie voor deelname (in die zin dat wordt aangegeven of motivatie een rol speelt bij de selectie en zo ja hoe en waarom),
- de cognitieve- en taalvaardigheid,
- relevante kenmerken van de deelnemer zoals geslacht, leeftijd, etnische achtergrond, justitieverleden. Deze kenmerken worden alleen opgenomen als uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat deze relevant zijn.

Deze criteria worden onderbouwd.

- Welke contra-indicaties zijn er (eventueel). Deze worden onderbouwd.
- Welke selectie-instrumenten worden gebruikt voor welke selectiecriteria. De keuze voor deze instrumenten wordt onderbouwd.
- Wat is de validiteit (psychometrische kwaliteit) van de gebruikte instrumenten.
- Welke afbreekscores (cut-off waarden) worden gehanteerd bij deze instrumenten.
- Welke deskundigheid is nodig bij het gebruiken van deze instrumenten.
- Hoe verloopt de selectieprocedure.
- Wie voert de selectieprocedure uit.
- Op welk moment vindt de selectie plaats ten opzichte van de start van de interventie.
- Wat zijn de criteria en procedures voor uitsluiting nadat het programma is gestart.

3. Gericht op dynamische criminogene factoren en protectieve factoren

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Theoretische handleiding*
-

De gedragsinterventie is gericht op één of criminogene factoren die voortkomen uit de analyse van het delictgedrag, zoals beschreven onder criterium 1. Mensen die delicten plegen hebben vaak dezelfde eigenschappen of ervaringen die het risico op recidive verhogen. Sommige van deze zogeheten criminogene factoren zijn niet veranderbaar: de statische criminogene factoren, zoals familiegeschiedenis of eerdere veroordelingen. Andere criminogene factoren zijn wel veranderbaar. Dit zijn de dynamische criminogene factoren. De gedragsinterventie dient gericht te zijn op het veranderen van die dynamische criminogene factoren met als doel recidivevermindering.

De gedragsinterventie beoogt dynamische criminogene factoren bij de justitiabele zelf te veranderen, maar kan tevens gericht zijn op dynamische criminogene factoren in zijn/haar omgeving (sociale netwerken, gezin).

Niet alle dynamische criminogene factoren die ten grondslag liggen aan het delictgedrag hoeven binnen één en dezelfde interventie te worden geadresseerd. Wel zal de beschrijving

van de gedragsinterventie inzicht moeten geven in hoe deze factoren dan wel moeten worden aangepakt. Onder criterium 8 (Continuïteit) wordt naar dit aspect gekeken.

Binnen de interventie dient te worden geïnvesteerd in protectieve factoren. Hierbij kan gedacht worden aan factoren die de negatieve invloed van criminogene factoren doen verminderen en de sterke kanten van een persoon / de leefomgeving waar de interventie bij aansluit.

Het versterken van de binding met systemen zoals ouders, partner, gezin, werk, omgeving, school en dergelijke maakt de kans op terugval kleiner (de zogeheten community-basedness). Het is - vooral bij jeugdigen - belangrijk om gedurende de gedragsinterventie aandacht te besteden aan deze sociale terugkoppeling.

In de beschrijving van de interventie wordt onder andere aandacht besteed aan de volgende punten:

- Op welke dynamische criminogene factor(en) uit het theoretische model, zoals beschreven bij criterium 1, richt zich de gedragsinterventie. Aangetoond wordt dat deze factoren dynamisch zijn.
- De binnen deze gedragsinterventie aangepakte dynamische criminogene factor of factoren zijn van zo groot belang dat een significante recidivevermindering bereikt kan worden.
- Welke protectieve factoren worden versterkt binnen de interventie.

4. Effectieve (behandel)methoden

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Theoretische handleiding*: koppeling veranderingsmodel aan keuze voor behandelmethoden, theoretisch fundament van de behandelmethoden, onderbouwing verschillende behandelmethoden en samenhang daartussen, empirische evidentie waaruit effectiviteit blijkt.
- *Programmahandleiding*: beschrijving van de gedragsinterventie.

Een (strafrechtelijke) gedragsinterventie heeft onder meer tot doel de dynamische criminogene factoren en andere daderkenmerken die de kans op recidive waarschijnlijk maken, te veranderen. Hiertoe worden uiteenlopende methoden gebruikt, maar in de praktijk blijken niet alle methoden het bedoelde effect te hebben. Daarom dienen er (behandel)methoden te worden toegepast die aantoonbaar effectief of veelbelovend zijn, in die zin dat zij bijdragen aan het terugdringen van recidive.

Ook dienen (onderdelen van) de behandelmethoden gekoppeld te zijn aan de risicofactoren waarop de interventie zich richt en het veranderingsmodel waarop de interventie is gebaseerd.

De effectiviteit van (het geheel aan) behandelmethoden blijkt uit onderzoek waarin met een voor- en nameting de resultaten van de onderzoeksgroep worden vergeleken met die van een vergelijkbare groep die de behandelmethoden niet heeft gevolgd (de controlegroep). De controlegroep dient op een aantal sleutelvariabelen, waaronder dynamische criminogene factoren, overeen te komen met de onderzoeksgroep. Daar waar de effectiviteit van de (behandel)methode nog niet is aangetoond of waar nieuwe methoden worden gebruikt, wordt aangegeven op grond van welke wetenschappelijke overwegingen verwacht mag worden dat deze aanpak effectief zal zijn.

Bij het aandragen van onderzoek naar de effectiviteit van gedragsinterventies wordt onderscheid gemaakt tussen onderzoek dat in het buitenland is gedaan naar gedragsinterventies en onderzoek dat in Nederland is uitgevoerd naar de desbetreffende gedragsinterventie. Bij gedragsinterventies die in het buitenland worden toegepast, moet aannemelijk worden gemaakt dat de effecten ook zullen worden bereikt in de Nederlandse situatie.

In de beschrijving komt onder andere het volgende naar voren:

- De (strafrechtelijke) gedragsinterventie vindt plaats aan de hand van een duidelijke beschrijving van de gebruikte (behandel)methode(n).
- Er wordt een duidelijke koppeling gelegd tussen (onderdelen van) de gekozen (behandel)methode(n) en de dynamische criminogene factoren waarop de gedragsinterventie zich richt en het veranderingsmodel waarop de interventie is gebaseerd.
- Aan de hand van onderzoeksgegevens wordt aangetoond dat de (behandel)methode leidt tot het bereiken van de behandeldoelen.
- Aan de hand van onderzoeksgegevens wordt aangetoond dat de (behandel)methode leidt tot een vermindering van recidive. NB: de commissie verwacht dat indieners volledig zijn in vermelding van onderzoeksresultaten, en dus ook negatieve effectstudies vermelden.
- Daar waar de effectiviteit van de (behandel)methode nog niet is aangetoond of waar nieuwe methoden worden gebruikt, wordt aangegeven op grond van welke wetenschappelijke overwegingen verwacht mag worden dat deze aanpak effectief zal zijn. Tevens dient de nieuwe aanpak toetsbaar te zijn (verder uit te werken in criterium 10).
- Wanneer verschillende (behandel)methoden worden gebruikt moet worden beschreven hoe deze een samenhangend geheel vormen binnen de gedragsinterventie.

- Als de gedragsinterventie alleen in het buitenland worden toegepast, moet aannemelijk worden gemaakt dat de effecten ook zullen worden bereikt in de Nederlandse situatie.

5. Gericht op vaardigheden

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Theoretische handleiding*: om welke vaardigheden het gaat.
- *Programmahandleiding*: de mate waarin er daadwerkelijk wordt geoefend met nieuwe vaardigheden en gedrag.

Binnen de gedragsinterventie leert de deelnemer concrete vaardigheden waardoor hij / zij delictgedrag kan vermijden en in plaats daarvan positief/constructief gedrag kan ontwikkelen. Uit steeds meer wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het aanleren van vaardigheden een belangrijk aspect is bij het terugdringen van recidive. Deze vaardigheden kunnen gericht zijn op het vinden en houden van werk, of op cognitieve vaardigheden zoals zelfredzaamheid, interpersoonlijke contacten en het oplossen van problemen. Het is niet voldoende om binnen de interventie alleen maar informatie over vaardigheden te verstrekken: deze nieuwe vaardigheden moeten worden aangeleerd en ingesleten door middel van (veelvuldig) oefenen.

Uit de beschrijving wordt onder andere het volgende duidelijk:

- Welke vaardigheden worden aangeleerd in de interventie.
- Dat deze vaardigheden relevant zijn voor de deelnemers. Het is aannemelijk dat de deelnemers deze vaardigheden missen.
- Hoe deze vaardigheden bijdragen aan het verminderen van delictgedrag en het ontwikkelen van positief/constructief gedrag. Dit wordt zomogelijk onderbouwd of aannemelijk gemaakt met wetenschappelijke onderzoeksresultaten.
- Op welke manier worden deze vaardigheden aangeleerd (als niet al beschreven bij criterium 4).
- Met welke intensiteit worden deze vaardigheden aangeleerd.
- Welke andere scholingstrajecten de justitiabele eventueel nodig heeft (of al volgt) om de vaardigheden te verwerven; en hoe deze zijn gerelateerd aan deze interventie.

6. Fasering, intensiteit en duur

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Programmahandleiding*: beschrijving van de duur, de intensiteit en de fasering.
- *Theoretische handleiding*: onderbouwing van de duur, intensiteit en de fasering.

Bij effectieve gedragsinterventies sluiten de intensiteit (hoe vaak en binnen welke periode de sessies worden gehouden) en duur van de interventie aan op de hoogte van het recidiverisico van de deelnemers aan de interventie. Als algemene stelregel geldt: hoe hoger het recidiverisico, hoe hoger de intensiteit en hoe langer de duur van de gedragsinterventie. Daarnaast zal de fasering, intensiteit en duur van de gedragsinterventie meestal samenhangen met de leerstijl en de motivatie van de deelnemer en de mate waarin de dynamische criminogene factoren meer of minder gemakkelijk te veranderen zijn.

Uit de beschrijving wordt onder andere het volgende duidelijk:

- De duur van de gehele gedragsinterventie, de minimale en maximale periode, het aantal en de duur van de afzonderlijke sessies (van elke fase) van de gedragsinterventie. Tevens wordt aangetoond dat deze duur voldoende is om de interventiedoelen te bereiken.
- Met welke intensiteit wordt de interventie gegeven.
- De intensiteit en duur worden onderbouwd door aan te geven op welke wijze dit aansluit bij de te veranderen risico- en protectieve factoren, de leerstijlen en de leermogelijkheden van de deelnemers.
- Indien sprake is van een fasering van de interventie, wordt de fasering aangegeven. De fasering wordt onderbouwd (op welke wijze sluit dit aan bij de te veranderen risico- en protectieve factoren, de leerstijlen en leermogelijkheden van de deelnemers) en tevens wordt aangegeven op basis van welke resultaten doorstroming van één fase naar een volgende fase bereikt kan worden.
- Tot slot wordt aangegeven wat er gebeurt wanneer er sessies of activiteiten worden gemist of als er te weinig vooruitgang wordt geboekt.

7. Betrokkenheid en motivatie

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Theoretische handleiding*: aansluiting gehanteerde behandelmethoden bij specifieke achtergrond en leerstijl van de deelnemers, gebleken effectiviteit gehanteerde motivatietechnieken.
- *Programmahandleiding*: beschrijving van de gehanteerde motivatietechnieken.
- *Managementhandleiding*: selectie deelnemers m.b.t. motivatie, hoe de motivatie tijdens het programma wordt gevolgd, op welke wijze men denkt dat voldoende deelnemers de gedragsinterventie afrondt, motivatie van het personeel en monitoring van deze motivatie.

Een gedragsinterventie zal minder succesvol zijn als de deelnemer niet of onvoldoende gemotiveerd is. Daarom moeten bij aanvang en gedurende de gedragsinterventie, betrokkenheid van de deelnemers bij de gedragsinterventie en motivatie worden vastgesteld en waar nodig bevorderd en gestimuleerd.

Motivatie dient ruim te worden opgevat. Het is geen statische entiteit. Motivatie kan zich gedurende het volgen van een interventie ontwikkelen. De mate waarin dit gebeurt, is onder meer afhankelijk van de manier waarop de gedragsinterventie wordt toegepast, de betrokkenheid die de begeleiders/medewerkers tonen en de mate waarin deelnemers ontvankelijk zijn voor de methode en inhoud. Een goede indicator voor betrokkenheid en motivatie is de verhouding van het aantal deelnemers dat de gedragsinterventie afrondt ten opzichte van het aantal afvallers.

In de beschrijving komt onder meer het volgende naar voren:

- Welke motivatietechnieken er worden gebruikt om de motivatie van deelnemers voorafgaand aan de interventie op te wekken en gedurende de gedragsinterventie op peil te houden c.q. te versterken. Onderbouwd wordt waarom deze technieken effectief zijn.
- Hoe motiveren de inhoud van de gedragsinterventie bepaalt en hoe de gehanteerde methoden de deelnemers aanzetten tot verandering, en hoe deze passen bij hun leerstijlen en hun specifieke achtergrond.
- Op welke wijze de (stand van de) motivatie van de deelnemers wordt gevolgd.
- Hoe men ervoor zorgt dat een voldoende aantal justitiabelen aan de gedragsinterventie deelneemt met het oog op een juiste uitvoering ervan.
- Hoe het personeel wordt gemotiveerd voor een goede uitvoering van de interventie.
- Hoe de motivatie van het personeel wordt gemonitord.

8. Continuïteit van de gedragsinterventie en de organisaties die het aanbieden

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Theoretische handleiding*: verband wordt aangegeven met de te adresseren dynamische criminogene factoren, te versterken vaardigheden en protectieve factoren.
- *Managementhandleiding*: aangegeven wordt hoe de continuïteit wordt georganiseerd, zowel horizontaal al verticaal.

De uitvoering van de te beoordelen gedragsinterventie staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van de gehele begeleiding en reïntegratie van de justitiabele. De continuïteit in de aanpak van de justitiabele dient te worden gegarandeerd. In dit criterium wordt daartoe een link gelegd naar de dynamische factoren die genoemd worden bij criterium 1, zoals die in het totale plan van begeleiding en reïntegratie, en buiten de interventie zelf, worden aangepakt. Daarbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen '*gelijktijdige continuïteit*' en '*volgtijdelijke*' continuïteit. *Gelijktijdige continuïteit* is de afstemming tussen verschillende onderdelen van de begeleiding en reïntegratie tijdens de interventie. *Volgtijdelijke* continuïteit

wil zeggen dat er in de tijd ná de interventie gewerkt wordt aan het behouden en uitbreiden van de effecten van de interventie.

Overdracht (transfer) en integratie dienen te worden bewerkstelligd tussen gedragsinterventies binnen eenzelfde organisatie, tussen gedragsinterventies door verschillende organisaties of tussen intramurale en extramurale behandeling/begeleiding. Er dienen inhoudelijke verbindingen te worden aangegeven tussen enerzijds de gedragsinterventie en anderzijds de overige gedragsinterventies, begeleiding en nazorg die de justitiabele krijgt aangeboden. Tevens wordt aangegeven wat moet worden gedaan om de door de interventie bereikte resultaten in stand te houden (duurzaamheid), dan wel te verbeteren en te generaliseren naar andere situaties. Er dient, om deze generalisatie te bereiken, aandacht besteed te worden aan overdracht en integratie van elementen van de interventie in de sociale en institutionele omgeving waar de justitiabele terecht komt. De 'community-basedness' van de totale aanpak verdient in het bijzonder aandacht.

Duidelijk wordt gemaakt welke mate van nazorg nodig is gezien het recidiverisico en de ernst van de problematiek van justitiabelen en de inhoud van de gedragsinterventie. Een korte, lichte interventie vraagt wellicht minder nazorg dan een langdurige, intensieve interventie. Weliswaar vallen begeleiding en reïntegratie vaak buiten de verantwoordelijkheden van Justitieorganisaties, wel moet duidelijk worden gemaakt aan welke voorwaarden moet worden voldaan zodat volledige overdracht van de inhoud van de interventie gewaarborgd kan worden.

Bij de beoordeling wordt ervan uitgegaan dat de overdracht van informatie tussen organisaties en instanties is geregeld volgens de bestaande wettelijke regelingen op het gebied van privacy en bescherming van persoonsgegevens.

In de beschrijving komt onder andere het volgende aan de orde:

- Hoe de gedragsinterventie past in het totale reïntegratieplan van de justitiabele. Er is een inhoudelijke link tussen (de onderdelen van) dit totale reïntegratieplan en de beschrijving en analyse van het delictgedrag en dynamische criminogene factoren genoemd onder criterium 1. De relatie tussen de gedragsinterventies en andere activiteiten/voorzieningen uit het reïntegratieplan worden duidelijk beschreven.
- Indien niet alle dynamische criminogene factoren die voortkomen uit de analyse van het delictgedrag (criterium 1) worden aangepakt in deze interventie (criterium 3) wordt hier beschreven waar de aanpak van de overige criminogene factoren wel wordt belegd.
- Op welke wijze wordt in de interventie aandacht geschonken aan nazorg en terugvalpreventie.

- Hoe worden de bereikte resultaten in stand gehouden (terugvalpreventie/duurzaamheid) en hoe ze worden toegepast/verbeterd in het verdere proces van reïntegratie van de justitiabele.
- Hoe en door wie wordt de justitiabele begeleid tijdens de uitvoering van de interventie en hoe hierin de *gelijktijdelijke* continuïteit geborgd wordt.
- Hoe en door wie wordt de justitiabele begeleid na afloop van de interventie naar terugkeer in de maatschappij en hoe hierin de *volgtijdelijke* continuïteit geborgd wordt.
- Op welke wijze wordt gewerkt aan transfer, generalisatie en duurzaamheid van de effecten van de interventie in overige sociale en institutionele verbanden waarin de justitiabele in het reïntegratieproces functioneert.
- De duur van deze activiteiten moet theoretisch onderbouwd zijn in relatie met de onder criterium 1 genoemde dynamische criminogene factoren en protectieve factoren alsmede overige wetenschappelijke kennis over gedrag en ontwikkeling van de doelgroep.
- Welke richtlijnen zijn er voor de rol van de casemanager, begeleiders en leidinggevendenden in dit proces van gelijktijdige en volgtijdelijke continuïteit. Aangegeven wordt hoe casemanagers geïnformeerd worden over de doelen van de gedragsinterventie. De afspraken voor samenwerking, overdracht en communicatie tussen organisaties en medewerkers die betrokken zijn bij het reïntegratieplan van de justitiabele worden gespecificeerd.

9. Interventie-integriteit: de gedragsinterventie wordt zo uitgevoerd als bedoeld is.

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

- *Managementhandleiding*: vrijwel alles wat onder dit criterium thuishoort, behalve die elementen die betrekking hebben op opleiding van de medewerkers.
- *Opleidingshandleiding*: beschrijving benodigde professionele competenties betrokken personeel, training personeel, supervisie en ondersteuning van medewerkers.

Er moet informatie worden verzameld over het proces van de uitvoering en over de uitvoering van de inhoud om te kunnen nagaan of de gedragsinterventie wordt toegepast zoals door de ontwerpers is bedoeld. Als de gedragsinterventie niet werkt zoals verondersteld, kan met deze informatie vastgesteld worden of dit te wijten is aan ontrouwe uitvoering van de gedragsinterventie.

Zonder goede monitoring weet men niet of de gedragsinterventie eigenlijk wel wordt uitgevoerd zoals het bedoeld is, met het risico dat de effectiviteit afneemt. Daarom moet er een systeem zijn dat garandeert dat de integriteit van de gedragsinterventie wordt gehandhaafd en dat afwijkingen worden gecorrigeerd. Monitoring moet een ingebouwd onderdeel zijn van de gedragsinterventie. De voorkeur bestaat daarbij voor een systeem van objectieve beoordeling van de uitvoering van de interventie. Het belang van expliciete, zo

objectief mogelijke, procedures voor monitoren neemt toe wanneer de gedragsinterventie op meerdere locaties en door een grotere groep van trainers / therapeuten worden aangeboden. Bovendien wordt monitoren belangrijker naarmate een gedragsinterventie (veelal bij individuele interventies) specifiek op maat wordt gesneden voor de justitiabele, waarbij de trainer/therapeut veel keuzes moet maken voor toepassing van methoden. Er kan onderscheid worden gemaakt in monitoring van *voorwaardelijke of ondersteunende aspecten* (gericht op materieel, personeel en proces) en *inhoudelijke aspecten* (gericht op de integriteit van de gedragsinterventie).

Met betrekking tot de *randvoorwaarden of ondersteuning* moet worden beschreven:

- Welke materiële en financiële middelen en voorzieningen zijn nodig en beschikbaar (inclusief de omgeving; deze dient de gedragsinterventie te ondersteunen).
- Welke professionele competenties worden van de organisatie gevraagd (zoals kennis, expertise, vaardigheden en ervaringen van zowel trainers, interventiecoördinatoren en hun leidinggevendenden).
- Welke organisatiestructuur voor de uitvoering van de interventie is nodig (taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de functionarissen die direct of indirect een bijdrage leveren aan de uitvoering van de interventie);
- Hoe wordt de selectie van personeel (selectieprocedure, opleiding, motivatie, vaststellen van competentie), training van personeel (beschrijving van training, kwaliteitsgarantie en beoordeling personeel), supervisie en ondersteuning van het personeel (beschrijving van rollen en verantwoordelijkheden van personeel, aandacht voor eventueel negatieve gevolgen van de interventie op het personeel) gerealiseerd.
- Hoe wordt de continuïteit en aanwezigheid van personeel gewaarborgd.
- Hoe en welke gegevens worden geregistreerd en hoe wordt deze informatie gebruikt voor monitoring en eventueel verbetering van de gedragsinterventies.
- Hoe wordt de monitoring van deelnemers uitgevoerd en welke instrumenten worden daarvoor gebruikt (bijv. voor- en nametingen met behulp van gevalideerde meetinstrumenten).

Met betrekking tot de *inhoudelijke aspecten of trainingsintegriteit* wordt aangegeven:

- Hoe wordt de gedragsinterventie geïmplementeerd en wat is de wijze waarop toezicht gehouden wordt op de juiste uitvoering daarvan, zoals het op de juiste wijze gebruiken van specifieke technieken.
- Hoe wordt de trainingsstijl van het personeel (zo objectief mogelijk) gemonitord, inclusief hun houding tegenover de deelnemers.
- Hoe worden omstandigheden of activiteiten die uitvoering van de training zouden kunnen belemmeren, waargenomen en aangepakt.

10. Evaluatie

Informatie over dit criterium is terug te vinden in:

Beoordeling- en evaluatiehandleiding

Evaluatieonderzoek heeft tot doel na te gaan of de gedragsinterventie effectief is. Dat wil zeggen dat in dergelijk onderzoek allereerst aangetoond moet worden dat de behandeldoelen van de interventie gehaald zijn, en ten tweede dat conditioneel daarop de gewenste gedragsmodificatie ingetreden is. Wanneer niet vaststaat dat behandelingsdoelen gehaald worden, kan eventuele recidivevermindering lastiger aan de veronderstelde werkzame bestanddelen van de gedragsinterventie worden toegeschreven.

Evaluatie richt zich dus allereerst op de behandeldoelen van de interventie. Zijn de doelen van de interventie behaald? En welke verandering is in dat geval opgetreden van dynamische criminogene factoren, veranderde attitudes, aanleren van vaardigheden, etc.?

In tweede instantie richt de evaluatie zich op het vaststellen van crimineel gedrag na de interventie. Daartoe dient enige tijd na beëindiging van de gedragsinterventie een recidivemeting te (kunnen) worden gedaan. De recidive van een experimentele groep dient vergeleken te worden met die van een vergelijkbare controlegroep. Om die recidive vast te stellen dient het evaluatieonderzoek te voorzien in voldoende grote groepen justitiabelen die gevolgd worden in de experimentele en controle groep, over een voldoende lange looptijd.

De beschrijving van een gedragsinterventie dient vergezeld te gaan van een onderzoeksopzet waarin inzicht wordt gegeven in de wijze waarop de effectevaluatie in de praktijk zal worden uitgevoerd. De recidive dient uitgesplitst te worden naar aard van het delict (gerelateerd aan de betreffende interventie) dan wel naar ernst van het delict cf. daarbij vigerende standaarden in recidiveonderzoek. Het is wenselijk als die opzet zo is dat middels monitoring van eventueel opeenvolgende cohorten de ontwikkeling van de recidive in experimentele en controlegroep gevolgd kan worden.

De evaluatiehandleiding bevat in ieder geval de volgende elementen:

- Hoe ziet de onderzoeksopzet ten behoeve van effectevaluatie eruit. Deze bevat in ieder geval de volgende elementen:
 - een onderzoeksvraag met betrekking tot het behandelgoal van de interventie (de behandeldoelen die door de gedragsinterventie worden bereikt),
 - een onderzoeksvraag met betrekking tot recidive, met een uitsplitsing naar aard van het delict (gerelateerd aan de interventie) en ernst van het delict

- een onderzoeksdesign en een onderbouwing van de keuze daarvoor.
- daarbinnen een beschrijving hoe de selectie van onderzoeksgroepen zal plaatsvinden, en onderbouwing in hoeverre de grootte van de groepen een precieze effectmeting garandeert, gegeven de verwachte base rate van criminogene factoren en recidive
- een beschrijving van de te hanteren meetinstrumenten en een onderbouwde indicatie van de validiteit en betrouwbaarheid daarvan, om zowel de recidive als de verandering op de gedragsvariabelen gedurende de uitvoering van de gedragsinterventie in beeld te brengen
- een beschrijving hoe evt. randomisatie wordt gegarandeerd, dan wel onderbouwing van het oordeel van de indieners dat de groepen vergelijkbaar zijn, en een beschrijving van de mogelijkheden voor statistische controle achteraf.
- De evaluatie bevat diverse meetmomenten: indien mogelijk een voormeting (gericht op de te beïnvloeden criminogene factoren), een eerste meting direct na beëindiging van de gedragsinterventie (gericht op de behandeldoelen, c.q. te beïnvloeden criminogene factoren) en ten minste één follow-up meting na minstens twee jaar (gericht op de recidive), maar bij voorkeur meerdere follow up metingen.

De Erkenningscommissie gaat ervan uit dat een procesevaluatie vooraf gaat aan de effectevaluatie.

De vereiste documentatie

Voor het verkrijgen van een erkenning van een strafrechtelijke gedragsinterventie, moeten de volgende documenten aan de Erkenningscommissie worden voorgelegd:

Vereiste documentatie

1. Algemene samenvatting met leeswijzer
2. Theoretische handleiding (Theory Manual)
3. Programmahandleiding (Programme Manual)
4. Beoordeling- en evaluatiehandleiding (Assesment and Evaluation Manual)
5. Managementhandleiding (Management Manual)
6. Opleidingshandleiding voor begeleiders/medewerkers (Staff Training Manual)

Wanneer deze documenten niet aangeleverd kunnen worden, dient beargumenteerd te worden waarom dat niet nodig is.

1. Algemene samenvatting

Doel van de samenvatting is om de lezer een snelle indruk van de gedragsinterventie te geven.

De algemene samenvatting beschrijft beknopt het doel, de doelgroepen en de inhoud van de betreffende gedragsinterventie.

In de leeswijzer wordt per criterium een beknopte beschrijving gegeven hoe aan dit criterium invulling wordt gegeven in de beschrijving van de gedragsinterventie. Ook wordt aangegeven in welke hoofdstukken/paragrafen (met verwijzing naar specifieke passages en paginanummers!) van welk van de vijf handleidingen nadere informatie over het criterium te vinden is.

2. De theoretische handleiding

Kern van deze handleiding is de analyse van het delictgedrag en de rol van dynamische criminogene en protectieve factoren daarin (het verklaringsmodel), het veranderingsmodel, de doelen van de gedragsinterventie, de theoretische onderbouwing van de gekozen behandelmethoden en onderbouwde uitspraak over de effectiviteit.

Beschreven worden onder andere:

- criterium 1: geheel
- criterium 2: beschrijving en onderbouwing van de selectiecriteria en contra-indicaties
- criterium 3: geheel
- criterium 4: de volgende de aandachtspunten:
 - o theoretische onderbouwing gekozen behandelmethoden
 - o onderbouwing samenhang gekozen behandelmethoden (indien van toepassing)
 - o beoogde effecten in termen van behandeldoelen
 - o beoogde effecten in termen van recidivevermindering
 - o empirische evidentie waaruit de effectiviteit van de interventie blijkt
- criterium 5: de volgende elementen:
 - o beschrijving van de vaardigheden
 - o onderbouwing van de bijdragen van deze vaardigheden aan vermindering van recidive
 - o bijdrage van protectieve factoren aan de community-basedness van de
- criterium 6: onderbouwing van de duur, intensiteit en fasering
- criterium 7: de volgende aandachtspunten:
 - o hoe de inhoud van de gedragsinterventie en gehanteerde methoden de deelnemers motiveren tot verandering
 - o effectiviteit van de gehanteerde motivatietechnieken
- criterium 8: relatie tussen de dynamische criminogene factoren die in deze gedragsinterventie worden aangepakt en andere relevante criminogene factoren.

3. De programmahandleiding

Deze handleiding beschrijft elke sessie van de gedragsinterventie in voldoende detail, zodat elke trainer de gedragsinterventie kan uitvoeren zoals bedoeld is. Er wordt steeds een duidelijke verbinding gemaakt met de theoretische handleiding.

Beschreven worden onder andere:

- criterium 4:
 - het programma van de gedragsinterventie
 - inhoud van de gebruikte methode(n)
 - concrete subdoelen (wat er na welke fase in de gedragsinterventie wordt bereikt)
- criterium 5:
 - methode waarop vaardigheden en nieuw gedrag worden aangeleerd
 - aandeel van het oefenen van nieuwe vaardigheden en gedrag in het totaalprogramma
- criterium 6:
 - beschrijving van de duur, intensiteit en fasering (indien van toepassing)
 - ingrijpen bij het missen van bijeenkomsten of het ontstaan van achterstand.
- criterium 7: motivatietechnieken voorafgaand aan en tijdens de gedragsinterventie, de wijze waarop de motivatie van de deelnemers gevolgd wordt.
- criterium 8: aandacht voor terugvalpreventie in de gedragsinterventie.

4. De beoordelings- en evaluatiehandleiding

Deze handleiding is een onderzoeksopzet voor effectiviteitsonderzoek naar de gedragsinterventie.

Beschreven worden onder andere:

- criterium 10: alle elementen + informatie met betrekking tot de procesevaluatie

5. De managementhandleiding

Deze handleiding bevat alle 'organisatorische' informatie rond selectie, motivatie, continuïteit en integriteit.

Beschreven worden onder andere:

- criterium 2:
 - o selectie-instrumenten en afbreekscores
 - o beschrijving en onderbouwing van de selectiecriteria en contra-indicaties
 - o benodigde deskundigheid bij toepassing van selectie-instrumenten

- verloop selectieprocedure en betrokkenen daarbij
- timing van de selectieprocedure t.o.v. start interventie
- criteria en maatregelen voor uitsluiting na start van de interventie
- criterium 7:
 - wijze waarop motivatie voor aanvang gedragsinterventie wordt vastgesteld
 - monitor motivatie deelnemers tijdens gedragsinterventie
 - realisatie voldoende aantal deelnemers om de gedragsinterventie te kunnen uitvoeren zoals bedoeld.
- criterium 8: alle aandachtspunten uitgezonderd relatie tussen de dynamische criminogene factoren die in deze gedragsinterventie worden aangepakt en andere relevante criminogene factoren.
- criterium 9: alle aandachtspunten uitgezonderd de elementen met betrekking tot de opleiding van medewerkers.

6. De opleidingshandleiding

Deze handleiding bevat het opleidingsprogramma van de trainers die de gedragsinterventie (gaan) geven.

Beschreven worden onder andere:

- criterium 9: training van het personeel. Deze beschrijving bestaat uit de volgende onderdelen:
 - beschrijving van het programma van de training
 - beschrijving van de inhoud van de training

